

Beksics Gusztáv.

Sepsi-Szt.-György képviselője mandátumát nem köszönheti egyébnek, mint tollának. Őt nem kiváló állás, nagy vagyon, széles összeköttetések vagy előkelő származás juttatták a polgári jutalmak legszébbikéhez; hogy ma az ország választottjai közt foglalhat helyet, azt egyedül a neve vivta ki számára.

Ezt a nevet pedig nagy erőfeszítések, rendkívüli szorgalom és az elvekhez való szilárd ragaszkodás által érdemelte meg. Ifju korában az ismeretek szerzésének szomja, az ambitio nemes vágya pótolta nála az anyagi eszközöket, a melyek segítségével mások oly könnyű szerrel bővíthetik tapasztalataik körét s foglalhatnak positiót. Minden lépést, a melyet előbbre tett, a maga emberségéből tett meg; olyan volt, mint az alagut munkása, a ki éveket tölt életerőt megemésztő munkában, míg áttöri a hegy falát és eljut a célhoz, a hol azután egy rég óhajtott új látkör világossága derül föl előtte. Tán pályájának e sorsa, hogy korán a maga erejére volt utalva, hogy érezni volt kénytelen, mikép azok, a kiket szerencsés külső körülmények nem támogatnak az élet útján, csakis egyéni tulajdonaik értéke folytán juthatnak előre, végzetének ama rendeltetése, hogy a munkában lássa az érdem elismerésének egyedül jogosult normatívumát: mindezen körülmények döntőleg befolyásolták az ő irói egyéniségét s gyökerezteték meg mélyen lelkében a liberalis, demokratikus, a jogegyenlőségre alapított elvek kultuszát, a mely elveknek ő később oly fáradhatatlanul lelkes hirdetője lön.

Beksics korán kezdett az irodalommal foglalkozni, a mely gyönyört és existenciát adott neki. Kezdetben a szépirodalom hódította meg fogékony lelkét, de ez csak átmeneti stádium volt; komolyabb tanulmányok után sóvárgott. Mindazáltal a szépirodalommal való foglalkozás fölötte előnyös hatással volt reá. Fejlesztette formaérzékét és stylje lendületességét s így elsajátította véle a valódi publicista ama becses adományát, hogy a gondolat tartalmosságát illő alakokkal tudja párosítani s hogy ily módon eszméi, a melyeket kifejez, ne pusztán a szakértségek vagy politikusok szűkebb körére, hanem a nagy közönségre is megtegyék hatásukat.

Az ő eszménye báró Kemény Zsigmond volt, a kivel joghallgató korában, ezelőtt tizenöt esztendővel ismerkedett meg s a kinek emlékezetét egy tavaly megjelent nagyérdékű műben elevenítette föl. A Pesti Napló akkori szerkesztőjében mély költői lélek lakott; a publicista a regényíróval, a historia munkása az emberi érzések buvárával forrt össze személyében. Ez a kiváló szellem imponáló benyomást gyakorolt az ifju Beksicsre, a ki munkatársi minőségben mellette dolgozott. Kemény Zsigmond komoly lényé adott irányt az ő törekvéseinek, s Beksics, ki csak kevéssel ezelőtt még verselt, szimmüveket irt és fordított, most a tudományok terén kezdé edzeni tehetségét. A verseléből politikai cikkíró lett. Mintegy átmenet gyanánt a szépirodalmitól a tudományos és

politikai pályára írta meg két regényét. Az egyik «Barna Arthur» physikai regény Jules Verne modorában, a másik «Szabadság ország», mely az angol társadalmi viszonyokat fejtegeti elbeszélés alakjában. De inntul csaknem kizárón jogi és történeti tanulmányokkal foglalkozott, s ezen a téren bámulatos munkakedvet és produktivitást tanusított. A büntető jog terén közvetítette az olasz jogtudományt. részint a szaklapokban irt essayk, részint Carrara nagy művének az akadémia által kiadott fordítása által. «Az egyéni

szabadság Európában és Magyarországon» című munkája, mely a büntetőjoggal és a közjoggal áll kapcsolatban, egy vészkiáltás az emberiség alapjogainak elnyomása ellen, míg «A Demokratia Magyarországon» című műve nagy historiai apparatussal támogatott plaidoyer a demokratikus elvek mellett. S azokon a számos a legkülönbözőbb

BEKSICS GUSZTÁV.

tárgyu tanulmányokon, a melyek Beksics pihenést nem ismerő tollából folytak, mindannyian alaphang gyanánt végig rezdül az igaz lelkesedés a szabadság intézményei iránt, a szilárd bizodalom a fölvilágosodás eszmeinek győzelmében.

Ez teszi Beksicset rokonszenvessé mindazok előtt, a kik tudják és érzik, mily szükség van ma még az emberiség fokozatos fejlődésével karöltve járó elvek megvédelmezésére. Megengedjük, hogy az állami és társadalmi élet tüneményeinek megvitatása oly állásponttól, a minő a megalkuvásra nem hajlandó liberálizmus álláspontja — végső következtetéseiben a doctrinaireismus jellegét ölti föl, de ki tagadhatná, hogy nem a doctinairek, — a kiknek épen Beksics egyik munkájában «A magyar doctinairek» oly szép emléket emelt — a

Pesti Hirlap ama nagy nevü jelesei, nem ők voltak-e azok, a kik eszméikkel megtermékenyíték a talajt, a melyből lassanként hazánk modern szellemében való fejlődésének feltételei és tényezői nyerték lételüket.

Igaz, hogy napjainkban a retrográd áramlat nagyobb vonzerővel látszik bírni a szabadelvűség eszményeinél; mert hisz mind növekedőbb bátorsággal kezdik hirdetni, hogy a liberalis elvek és alkotások ideje lejárt s bizonyos kicsinyléssel, hogy ne mondjuk rosszakarattal kísérik azok szerepléseit, a kiknek még van erkölcsi bátorságuk nyíltan sikra szállani egy régi, a társadalmi osztályokat kaszt-szerű rétegekbe osztó, a szabad szellemet lenyűgöző korszak új életre ébredt «vitézei» ellen. S csakugyan a publicistikának, a melynek hivatása, hogy az állam a társadalom körében jelentkező tüneteményekből levonja a következtetéseket, s ezek alapján irányt szabjon a közvéleménynek, alig volt nehezebb föladata, mint most, a midőn ellentétbe kell helyezkednie az eszmeáramlattal, a mely részben az ország átalakulási processusának természetszerű, bár ideiglenes bajai, részben a kedvezőtlen gazdasági viszonyok, részben pedig bizonyos veszélyes agitatók folytán domináló lőn szerteszét s a mely oly egészségtelen, sajnos tünetekben nyer kifejezést.

Azon magyar publicisták közt, a kik e válságos időszakban a népszerűséget nem hajhászva, egyedül benső meggyőződésük sugallatát követve, lépnek sorompóba a szabadelvűség érdekében, első helyen áll Beksics Gusztáv.

A jogudományok, a nemzetgazdaság, politikai és társadalmi kérdések tárgyalásában, mindenütt ennek az irányzatnak és szellemnek hive ő.

Beksics tagadhatatlanul doctrinair nem egy kérdésben, de az ő doctrinairismusa egészséges s ha megadatik neki, hogy sokoldalú ismereteit ne pusztán a könyvekben való buvárkodás, hanem a gyakorlati élet mezején szerzendő tapasztalatok által szélesbitse, az ő munkaereje kitünően értékesíthető lesz a közügyeknek szolgálatában. S azért lesz hajlamainak és képességeinek érvényesítésére nézve megfelelő tér a törvényhozás terme.

Az aránylag még fiatal, alig harminchét éves férfiú most egy új pálya küszöbén áll. Évek óta szerepel ugyan a nyilvánosság terén s ha életrajzát akartuk volna vázolni, egyedül munkássága termékeinek felsorolása ugyancsak megkétszerezné ez igénytelen sorok számát. De azt hisszük, életrajzot csak befejezett pálya igényelhet jogosan s kevésbé van helye ott, a hol a multnak még erős vetélytársa a jövő. E helyen csak némely jellemző vonásnak kiemelésére szoritkoztunk, melyek az egyén belső világába engednek bepillantást s egyuttal rámutattunk azon elvek természetére, a melyeknek a közélet férfia tevékenységét szenteli. Azon elveknek, a melyek győzelméért Beksics küzd, Magyarországon letéteményese az országos szabadelvűpárt s azért, ha van jelese e pártnak, a ki joggal támaszthat igényt arra, hogy helyet találjon ez évkönyvben, úgy bizonyára Beksics Gusztáv az.

Dr. Halász Sándor.